

İTERPOL BİLDİRİM SİSTEMİNİ TÜRKİYE`NİN KÖTÜYE KULLANMASI

INTERPOL

Kenya`da Selahattin Gülen Davası
Panama`da Muaz Türkyılmaz Davası

JOURNALISTS AND WRITERS FOUNDATION

Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı (JWF), kendini barış kültürüne, insan haklarına ve sürdürülebilir kalkınmaya adanmış uluslararası bir sivil toplum kuruluşudur. JWF, entelektüel ve sosyal katılım için forumlar oluşturarak çeşitliliği ve katılımı teşvik eder; paydaşlarla bilgi üretir ve paylaşır, dünya çapında ortaklıklar kurar ve pozitif sosyal değişim için politika önerileri geliştirir.

* JWF, 501(c)3 kâr amacı gütmeyen ABD'nin New York eyaletinde kurulmuş bir kurumdur.

* JWF, Birleşmiş Milletler Küresel İletişim Departmanı tarafından akredite edilmiştir.

İLETİŞİM

Adres: 56 W45 Street 4. Kat New York, NY 10036

Telefon: +1 (646) 838-4882

E-posta: info@jwf.org

Web sitesi: www.jwf.org

Telif Hakkı © 2021 Gazeteciler ve Yazarlar Vakfına aittir.

Her hakkı saklıdır.

Kasım 2021'de yayınlandı.

Amerika Birleşik Devletleri'nde tasarlandı

TELİF HAKKI VE DAĞITIM

Bu rapordaki materyaller, yalnızca Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı'nın (JWF) tamamen onaylanması durumunda ticari olmayan amaçlarla çoğaltılabilir. JWF kaynak olarak gösteriliyorsa, rapor ayrıca web sitenizden dağıtılabilir ve rapora bağlanabilir. Bu raporun hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden izni olmaksızın herhangi bir ticari amaçla çoğaltılamaz veya dağıtılamaz.

SORUMLULUK REDDİ

JWF, bu rapordaki bilgilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak için her türlü çabayı göstermiştir; ancak JWF, kamu kaynaklarından, kuruluşlardan, medya kuruluşlarından ve kişilerden elde edilen bilgilere dayalı olarak oluşabilecek herhangi bir hatadan kaynaklanan hiçbir yasal sorumluluğu garanti etmez veya kabul etmez. Güvenilir ve kabul edilebilir kaynaklarla düzeltme önerilerini memnuniyetle karşılıyoruz.

İçindekiler

I.	Giriş	3
II.	İnterpol'ün Bildirim Sistemi	4
III.	İnterpol Sisteminin Kötüye Kullanılması	5
IV.	Kenya'da Selahaddin Gülen Davası	7
IV.	Panama'da Muaz Türkyılmaz Davası.....	11
V.	Gözlemler ve Sonuçlar.....	12
VI.	İnterpol ve Üye Devletlere Tavsiyeler	13

İTERPOL BİLDİRİM SİSTEMİNİ TÜRKİYE'NİN KÖTÜYE KULLANMASI

I. Giriş

1. 15 Temmuz 2016¹ tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) kendilerini “Yurtta Sulh Konseyi” olarak adlandıran küçük bir grubu, Ankara, İstanbul ve diğer yerlerdeki birçok önemli yerin kontrolünü ele geçirerek Türkiye Hükümeti'ni devirmeye çalıştı. Hükümete bağlı güçler darbecileri etkisiz hale getirmeyi başardı ve darbe girişimi yaklaşık 12 saat içinde engellendi. Resmi kaynaklara göre, girişim sırasında en az 246 kişi öldü ve 2.000'den fazla kişi yaralandı.² Darbe girişimi halen devam ederken, hükümet Hizmet/Gülen Hareketi'ni (bundan böyle “Hizmet Hareketi” olarak anılacaktır) darbeyi ve onun gerçek veya algılanan üyelerini ya da sempatizanlarını hükümeti devirmeye çalışan bir terör örgütüne üye olmakla suçladı. Hizmet Hareketi, her türlü şiddete karşı uzun süredir devam eden tutumunu yineleyerek darbe girişiminde rolü olduğu iddiasını reddetti.
2. Başta eğitim, medya, askeriye ve adalet sektörü olmak üzere her kesimden vatandaşa yönelik insan hakları ve temel özgürlüklere yönelik eşi benzeri görülmemiş bir baskı ile bireysel hak ve özgürlükleri ciddi şekilde sınırlandırılmıştır. Olağanüstü hal (OHAL) suresince ve sonrasında altında alınan kanun hükmünde kararnameler (KHK) hala devam etmektedir.
3. Türk makamlarına göre, Şubat 2021'in sonuna kadar 622.646 kişi Hizmet Hareketi ile bağlantılı oldukları için soruşturuldu; 301.932 kişi polis tarafından gözaltına alındı ve ancak 96.782 kişi adli kontrol altında şartlı tahliye edildi.³ Yalnızca Temmuz 2016'dan Aralık 2017'ye kadar, Türk makamları 234.419 pasaportu⁴ da iptal etti ve Ekim 2021'e kadar iptal edilen toplam pasaport sayısının 650.000'in üzerinde olduğu tahmin ediliyor.⁵
4. Temmuz 2016'daki darbe girişiminin hemen ardından, Türkiye Hükümeti, Hizmet Hareketi üyesi olarak algılanan herkesi sindirmek veya susturmak için Türkiye sınırlarının ötesine geçerek, iç baskısını yansıtan küresel bir tasfiye başlattı. Türkiye, 2014'ten bu yana küresel sınır ötesi baskı çabalarında, 33 ülkeden 139 mağdur kişiyi kaçırıp yasadışı yollardan

¹ The events related to the attempted coup began at 7:29 p.m. in the evening of July 15, 2016

² Committee against Torture, *Concluding observations on the fourth periodic report of Turkey*, Addendum Information received from Turkey on follow-up to the concluding observations (CAT/C/TUR/CO/4/Add.1), Nov 8, 2016, para 61.

³ See for more: <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/icisleri-bakani-soyly-garaya-giden-hdpli-vekili-acikladi/2151784>.

⁴ According to official data (Turkish Interior Ministry): 55,665 were jailed, 234,419 passports revoked since coup attempt, available at: <https://turkeypurge.com/turkish-interior-minister-55665-jailed-234419-passports-revoked-since-coup-attempt>.

⁵ For the emergency legislations on the passport revocations, see: Yildiz, Ali: Turkey's Disregard for the Freedom of Movement, VerfBlog, 2019/12/11, <https://verfassungsblog.de/turkeys-disregard-for-the-freedom-of-movement/>

Türkiye'ye getirdi. Türk hükümetinin zorla kaçırma operasyonları, Türkiye'yi diğer devletlerden zorla iade gerçekleştiren bir numaralı ülke haline getirdi.⁶

5. BM Keyfi Gözaltı Çalışma Grubu, belirli koşullar altında yaygın veya sistematik hapis cezasının veya uluslararası hukuk kurallarını ihlal eden diğer ciddi özgürlükten yoksun bırakmanın insanlığa karşı suç⁷ teşkil edebileceğini hatırlatarak, tüm bu davaların izlediği örüntü konusundaki endişelerini dile getirdi. Ayrıca, "Tüm Kişilerin Zorla Kaybedilmelerden Korunmasına Dair 1992 Bildirgesi", Temmuz 2016'dan bu yana Türkiye Hükümeti tarafından gerçekleştirilen zorla kaybetmelerin sistematik niteliği ile insanlığa karşı suçlar arasındaki bağlantı konusunda çok açıktır. "*Sistematik zorla kaybetme uygulaması, doğası gereği insanlığa karşı bir suçtur*".⁸

II. İnterpol'ün Bildirim Sistemi⁹

6. Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı (INTERPOL), 194 üye ülkede polisin uluslararası suçları önlemek ve bunlarla mücadele etmek için birlikte çalışmasına olanak sağlayan hükümetler arası bir organizasyondur. İnterpol, hedeflerine ulaşırken, üye ülkelerin suçlar ve suçlular hakkındaki verileri paylaşmasına ve bunlara erişmesine olanak tanıyarak bir dizi teknik ve operasyonel destek sunar.
7. İnterpol'ün en önemli işlevlerinden biri, üye ülkelerdeki polisin, örgütün uluslararası bildirim sistemini kullanarak suçla ilgili kritik bilgileri paylaşmasına yardımcı olmaktır. Polis, diğer ülkelerdeki kolluk kuvvetlerini potansiyel tehditlere karşı uyarmak veya suçları çözmeye yardım istemek için İnterpol bildirimlerini kullanabilir. Bildirimler ayrıca Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Uluslararası Ceza Mahkemesi ve uluslararası ceza mahkemeleri tarafından belirli kişi ve kuruluşların BM yaptırımlarıyla karşı karşıya olduğu konusunda uyarmak için kullanılabilir.
8. Kırmızı Bülten, amacı iade edilmek üzere yasal bir yargı veya uluslararası bir mahkeme tarafından aranan bir kişinin yerini ve tutuklanmasını araştırmak için kullanılan en yaygın bültendir. Kırmızı Bülten'in yasal dayanağı, bir ülkedeki adli makamlar tarafından verilen bir tutuklama emri veya mahkeme emridir. İnterpol'ün üye ülkelerinin çoğu, Kırmızı Bülten'i

⁶ See for more: <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/icisleri-bakani-soylu-garaya-giden-hdpli-vekili-acikladi/2151784>.

⁷ See for example

https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Detention/Opinions/Session89/A_HRC_WGAD_2020_84.pdf

⁸ Considering that enforced disappearance undermines the deepest values of any society committed to respect for the rule of law, human rights and fundamental freedoms, and that the systematic practice of such acts is of the nature of a crime against humanity.

⁹ Interpol Fact Sheet (COM/FS/2020-03/GI-02), <https://www.interpol.int/en/Resources/Documents#Fact-Sheets>

geçici tutuklama için geçerli bir talep olarak görmektedir. Ayrıca Interpol, Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi, Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) Suçluların İadesine İlişkin Sözleşme ve Suçluların İadesine İlişkin Birleşmiş Milletler Model Antlaşması da dahil olmak üzere çeşitli ikili ve çok taraflı iade anlaşmalarında geçici tutuklama taleplerini iletmek için resmi bir kanaldır.

9. Kırmızı bültenlere ek olarak, Interpol Mavi, Yeşil, Sarı, Siyah, Mor'un yanı sıra BM Güvenlik Konseyi Özel Bildirimleri yayınlamaktadır; bu bildirimler, Interpol üyelerini bir bireyin veya kuruluşun BM yaptırımlarına tabi olduğu konusunda bilgilendirir. Bültenlere benzer şekilde, *Difüzyon*, bildirimlerle aynı amaçlar için düzenlenir, ancak doğrudan bir üye ülke veya uluslararası bir kuruluş tarafından seçtikleri ülkelere gönderilir. Difüzyonlar ayrıca Interpol'ün polis veri tabanlarına da kaydedilir.
10. Bültenler ve difüzyonlar iki ana tür bilgi içerir: (i) kimlik bilgileri (fiziksel tanım, fotoğraf, parmak izleri, kimlik belge numaraları vb.) ve (ii) adli bilgiler (kişinin isnat edildiği suç; suçlamanın yapıldığı veya mahkumiyetin alındığı yasalar; tutuklama emri veya mahkeme kararına yapılan atıflar, vb.). 10. Bültenler ve Difüzyonlar iki temel bilgi içerir: (i) kimlik bilgileri (fiziksel tanım, fotoğraf, parmak izleri, kimlik belge numaraları vb.) ve (ii) adli bilgiler (kişinin isnat edildiği suç; suçlamanın yapıldığı veya mahkumiyetin alındığı yasalar, tutuklama emri veya mahkeme kararına yapılan atıflar, vb.).

III. Interpol Sisteminin Kötüye Kullanılması

11. Interpol Anayasası'nın 2(1). Maddesi, Interpol'ün "*farklı ülkelerde var olan kanunların sınırları içinde ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin ruhuna uygun olarak tüm ceza polisi makamları arasında mümkün olan en geniş karşılıklı yardımı sağlamalı ve teşvik etmelidir.*"
12. Bu nedenle, uluslararası polis iş birliği, tüm BM Üye Devletlerinin desteklemesi beklenen insan haklarını koruyan bir dizi ilke olan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin ruhuna uygun olarak yürütülmelidir. Özellikle, Interpol'ün "siyasi, askeri, dini veya ırksal nitelikte herhangi bir müdahale veya faaliyette bulunmasını" yasaklayan Interpol Anayasasını ihlal etmeleri durumunda "*kırmızı bültenler*" yayınlanmayacaktır. 2015 yılında Interpol ayrıca, kişinin 1951 Mülteci Sözleşmesi kapsamında mülteci olarak tanındığının doğrulanması halinde "*kırmızı bülteni*" kaldırmak için yeni bir politika benimsemiştir.
13. Interpol'ün Verilerin İşlenmesine İlişkin Kurallarının (RPD) 34. Maddesi ayrıca şunları belirtir: (i) 34(2): "*(...) bir polis veri tabanına, Ulusal Merkez Bürosuna, ulusal kuruluşa veya uluslararası kuruluş, verilerin Örgüt Tüzüğü'nün 3. maddesine uygun olmasını sağlar*";

(ii) 34(3): “*Verilerin Anayasa'nın 3. maddesine uygun olup olmadığını belirlemek için, aşağıdakiler gibi ilgili tüm unsurlar incelenir: (a) suçun niteliği, yani suçlamalar ve dayanak gerçekler; (b) ilgili kişilerin durumu; (c) veri kaynağının kimliği; (d) başka bir Ulusal Merkez Büro veya başka bir uluslararası kuruluş tarafından ifade edilen pozisyon; (e) uluslararası hukuk kapsamındaki yükümlülükler; (f) Örgütün tarafsızlığına ilişkin çıkarımlar; (g) davanın genel bağlamı.*”

14. Önerge ref. AGN/20/RES/11 (1951), baskınlık testinin uygulanmasını gerektirir (talepte bulunan ülkede gerçekler olağan hukuka aykırı bir suç teşkil etse bile). “(...) hiçbir bilgi talebi, aranan kişiler hakkında bülten ve hepsinden önemlisi, ağırlıklı olarak siyasi, askeri, dini veya ırksal nitelikteki suçlar için geçici tutuklama talebi, Uluslararası Büroya veya Ulusal Merkez Bürolara asla gönderilmez, Talepte bulunan ülkede gerçekler, olağan hukuka aykırı bir suç teşkil etse bile.”
15. Üye Devletin bakış açısından, Verilerin İşlenmesine İlişkin Kuralların 34(1) Maddesi, “*Ulusal Merkez Büro, ulusal kuruluş veya uluslararası kuruluş, verilerin Örgütün Tüzüğü'nün 2. Maddesi ile uyumlu olmasını sağlayacaktır.*” Verilerin İşlenmesine İlişkin Kuralların 84 (b) maddesi uyarınca, Kırmızı Bülten yayınlanmasını talep eden Ulusal Ülke Bürosu, “*kişinin ulusal yasalara ve/veya yürürlükteki ikili ve çok taraflı anlaşmalara uygun olarak tutuklanması halinde iadenin aranmasını sağlar.*”
16. Özellikle Temmuz 2016'daki darbe girişiminden bu yana, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Interpol düzenlemelerinin lafzına ve ruhuna aykırı olarak ve yürürlükteki ulusal ve uluslararası hukuka aykırı olarak, Interpol aracılığıyla siyasi amaçlı bültenler yayınlayarak yurtdışındaki muhalifleri ve aktivistleri kontrol etmek ve zulmetmek için büyük çaba sarf etmiştir. Yurt dışında yüzlerce, hatta binlerce Türk muhalif, seyahatlerinde kırmızı bültenler veya pasaportlarının iptali nedeniyle çeşitli ülkelerdeki kolluk kuvvetleri ve göçmenlik yetkilileri ile zorluklarla karşı karşıya kaldı.
17. 2016 darbe girişiminden bu yana Türkiye hükümeti, Hizmet Hareketi'ne bağlı olarak belirlediği kişiler için Interpol'e on binlerce iade talebi yükledi. Ayrıca 2016'dan bu yana, kişilerin, darbe girişimini doğrudan takip eden yıllarda, hükümetin şüpheli Hizmet Hareketi üyelerine karşı açtığı kayıp veya çalıntı pasaport şerhleriyle ilgili komplikasyonlarla karşı karşıya kaldığına dair sık sık güvenilir raporlar yayınlandı. Interpol'ün çalınan veya kaybolan pasaport veri tabanına¹⁰ Türkiye tarafından yapılan bildirimler genellikle kişilerin gözaltına alınmasına veya seyahat etmelerine engel oluyor.

¹⁰ <https://www.interpol.int/en/How-we-work/Databases/SLTD-database-travel-and-identity-documents>

18. Interpol, Türkiye tarafından yayınlanan ve siyasi suistimal oluşturan ve dolayısıyla Interpol Anayasasını ihlal eden bültenleri yayınlamayıp ilkelerini genel olarak korumuştur. 3 Haziran 2021 tarihinde, Türkiye Dışişleri ve İçişleri Bakanlığı'ndan¹¹ üst düzey yetkililer, 89. Interpol Genel Kurulu hazırlıkları hakkında Türkiye Parlamentosu'nda rapor verirken, Interpol Genel Sekreterliği'nin Hizmet Hareketiyle algılanan üyelerinin gözaltına alınmasına yönelik 773 talebi¹² reddettiğini itiraf etti. Son zamanlarda, Guardian Gazetesi¹³ Interpol'ün reddettiği bültenin 700'den fazla olduğunu doğruladı. Aynı toplantıda, Türk yetkililer, reddedilen kırmızı bültenlerle ilgili kararların geri alınmasında Interpol Genel Sekreterliği'ne lobi yapmak için İstanbul'daki 89. Interpol Genel Kurulu'nu kötüye kullanma planlarını gizlemediler.¹⁴

IV. Kenya'da Selahaddin Gülen Davası

19. Selahaddin Gülen, 2015 yılından beri Corpus Christi, Teksas'ta yaşayan ve ABD'de yasal daimî ikamet sahibi olan bir Türk vatandaşıdır.
20. Darbe girişiminin ardından, çok net bir zulüm ve kovuşturma modeli ortaya çıktı: Fethullah Gülen'in geniş aile bireylerinden Selahaddin Gülen (yeğeni), erkek kardeşi, kız kardeşi ve yaklaşık 62 aile üyesi de dahil olmak üzere birçok kişi yaptıkları hiçbir şey olmamasına rağmen, Türkiye Hükümeti'nin 15 Temmuz 2016 darbe girişimini düzenlemekle suçlandılar ve aile bağları nedeniyle sahte terörle ilgili suçlamalara maruz kalıyor. Kısaca, aile üyeleri aynı "Gülen"¹⁵ soyadını taşıdıkları için zulme uğruyor.
21. ABD'de yasal daimî ikameti olan Selahaddin Gülen'i gözaltına almak için Türk makamları, Interpol'e yanlıtıcı bir tutuklama talebi oluşturmak için yeni bir suçlama getirmedi. Bunun yerine, Savcılığın 2008'de geri çektiği bir davayı yeniden açtılar. Bu temelde, Türk makamları Aralık 2017 tarihinde Selahaddin Gülen'in tutuklanması ve Türkiye'ye iade edilmesi için kırmızı bülten¹⁶ çıkardı.

¹¹ Turkish Deputy Foreign Minister Yavuz Selim Kıran and Head of Europol Department of the Interior Ministry, Lütfi Çiçek.

¹² <https://www.hurriyetdailynews.com/interpol-rejects-turkeys-773-red-notice-requests-on-feto-official-165277>.

¹³ Please see: <https://www.theguardian.com/global-development/2021/oct/17/has-interpol-become-the-long-arm-of-oppressive-regimes>

¹⁴ <https://www.hurriyetdailynews.com/interpol-rejects-turkeys-773-red-notice-requests-on-feto-official-165277>.

¹⁵ See for example: <https://english.alarabiya.net/en/2016/10/02/Turkey-police-detain-Gulen-s-brother>;

<https://turkeypurg.com/istanbul-police-detain-fethullah-gulens-niece-report>;

<https://www.nytimes.com/2016/10/04/world/europe/turkey-fethullah-gulen-brother.html>;

<https://stockholmcf.org/turkish-court-sentences-fethullah-gulens-brother-to-105-years-in-prison/>;

<https://turkeypurg.com/gulens-brother-dies-in-istanbul-while-hiding-from-govt-witch-hunt>

¹⁶ <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/fethullah-gulenin-yezeninin-tecavuz-davasi-dosyasi-yeniden-acildi-893088>

22. 17 Ekim 2020 tarihinde Selahaddin Gülen, o zamanki nişanlısı (şimdiki eşi) ile evlenmek amacıyla turist vizesi ile Amerika Birleşik Devletleri'nden (Dubai üzerinden) Nairobi'ye gitti. Nairobi'deki Jomo Kenyatta Uluslararası Havalimanı'na vardığında, belgeleri göçmenlik yetkilileri tarafından kontrol edildi, tamamen uyumlu bulundu ve ülkeye kabul edildi. Selahaddin Gülen, Kenya'ya kabulünün ardından tutuklandı ve aynı göçmen bürosunda gözaltına alındı.
23. Soruşturma üzerine Selahaddin Gülen'e, Interpol Ankara tarafından derhal tutuklanmasını talep eden bir **Kırmızı Bülten Uyarısı** çıkartıldığı bilgisi verildi. Bülten uyarınca, Türkiye'nin, daha önce yargılandığı ve 2008'de suçlamalardan beraat ettiği bir dava nedeniyle yargılanmasını istediği iddia edildi. Selahaddin Gülen'in devam eden bu tutuklama emri hakkında bilgisi yoktu.
24. 19 Ekim 2020 tarihinde Selahaddin Gülen, 448 No'lu Başvuru kapsamında Kenya'nın Kiambu bölgesindeki Sulh Ceza Mahkemesi'ne çıkarıldı. Duruşma ve aleyhindeki iade davasının sonuçlanması beklenirken kefaletle serbest bırakıldı. Ek olarak, seyahat belgelerini mahkemeye teslim etmesi ve her Pazartesi Suç Araştırma Departmanı (SAD) genel merkezine rapor vermesi istendi. Ardından, Selahaddin Gülen, mahkemenin talimatıyla 28 Ekim 2020, 6 Kasım 2020 ve 3 Aralık 2020 tarihlerinde sulh hâkimi karşısına çıktı.
25. Interpol'ün Verilerin İşlenmesine İlişkin Kurallarının 87(b) Maddesi ayrıca, *“Talepte bulunan Ulusal Merkez Büro veya uluslararası kuruluş, kişinin başka bir ülkede bulunduğu dair bilgi alır almaz derhal harekete geçer ve özellikle, kişinin bulunduğu ülke veya Genel Sekreterlik tarafından talep edilen veri ve destekleyici belgelerin söz konusu durum için belirlenen süreler içinde hızlı bir şekilde iletilmesini sağlar.”* Kenya makamları, Selahaddin Gülen'in 17 Ekim 2020'de tutuklandığını Türkiye'ye derhal bildirmiştir. 28 Ekim 2020, 6 Kasım 2020 ve 3 Aralık 2020 tarihlerindeki duruşmalarda, Kenyalı savcılar, mahkemeye Türk makamlarından davayla ilgili herhangi bir bildirim almadıklarını bildirdiler.
26. 18 Aralık 2021 tarihinde, Selahaddin Gülen iade amacıyla tutuklandı ve yasadışı yollardan Türkiye'ye iade etmek amacıyla JKIA istasyonundaki Göçmenlik Bürosuna götürüldü. Kendisini yasadışı yollardan iade etmeye yönelik bu ilk girişim engellenmiş olsa da Türkiye Hükümeti'nin eylemleri veya eylemsizlikleri, ikincisinin normal iade prosedürleriyle ilgilenmediğini göstermektedir.

27. 17 Mart 2021 tarihinde, Kenya mahkemesi davalıların (kolluk kuvvetleri) veya temsilcilerinin Selahaddin Gülen'i Kenya Cumhuriyeti topraklarından sınır dışı etmelerini ve/veya iade etmelerini yasaklayan emirler verdi.
28. Selahaddin Gülen, 3 Mayıs 2021 sabahı, mahkeme emri uyarınca Ceza Soruşturma Müdürlüğü'nün merkezine haftalık kontrole gitti. Dönüşü sırasında, aracı, Nairobi'deki Kiambu yolunda giderken, Kriminal Soruşturma Müdürlüğü'nden birkaç mil uzakta, birkaç Subaru Foresters aracındaki silahlı kişiler (büyük olasılıkla sivil giyimli kolluk kuvvetleri memurları) tarafından durduruldu. Failler Selahaddin Gülen'i araçtan zorla indirdi. Hemen başına çuval geçirildi ve bilinmeyen bir yere götürüldü. Faillerden biri, kaçırma olayını Kenya Hükümeti adına hareket eden devlet görevlileri tarafından gerçekleştirilen bir "çok-ajanslı operasyon" olarak nitelendirdi. Selahaddin Gülen'in cep telefonu elinden alındı ve kapatıldı.
29. 5 Mayıs 2021 günü sabah saat 07.00 sularında Selahaddin Gülen bir minibüs ile tutulduğu yerden alındı ve bilinmeyen bir yere, büyük ihtimalle havaalanına götürüldü. 5 Mayıs 2021'de Nairobi'den kalkan özel jetle Türkiye'ye nakledildi.
30. 6 Mayıs 2021 tarihinde, kaçırılmasından üç gün ve yasadışı olarak Türkiye'ye nakledilmesinden bir gün sonra, Kenya Yüksek Mahkemesi, Kenya makamlarının (Selahaddin Gülen'in Türkiye'ye iade edilmek üzere kendilerine teslim edilmesini talep ederek) 15 Mart 2021 tarihli ön itirazını reddetti ve Selahaddin Gülen'e 17 Ocak 2021 tarihli Adli İnceleme Başvurusuna istinaden tahliye kararı verdi.
31. Zorla kaçırılmasının ardından, BM Zorla veya Gönülsüz Kaybetmeler Çalışma Grubu (WGEID), Selahaddin Gülen ile ilgili davayı acil prosedürü uyarınca Kenya Hükümetine iletmıştır.¹⁷ Kenyalı yetkililer WGEID'e henüz yanıt vermemiştir.
32. 18 Mayıs 2021 tarihinde, Selahaddin Gülen'in eşi Kenya polisine kayıp ihbarında bulundu. 3 Mayıs 2021 tarihinden bu yana Kenya makamları Selahaddin Gülen'in ortadan kaybolmasıyla ilgili tamamen sessiz kaldılar ve mağdurun nerede olduğunu tespit etmek veya kovuşturmaya karşı dokunulmazlığı olduğu anlaşılan failleri sorumlu tutmak için herhangi bir işlem veya önlem almadılar. Selahaddin Gülen'in Kenya kolluk kuvvetlerinin bilgisi ve aktif iş birliği olmadan kaçırılıp Türkiye'ye nakledilmesi kesinlikle mantık dışıdır ve mümkün değildir.
33. 31 Mayıs 2021 tarihinde Selahaddin Gülen, Ankara'da iki Türk bayrağı arasında kelepçeli bir şekilde "yeniden ortaya çıktı". Terörle ilgili asılsız suçlamalarla suçlandı. Türk medyası,

¹⁷ A/HRC/WGEID/124/1, para. 59

Türkiye İstihbarat Teşkilatı'nın (MİT) ¹⁸ düzenlediği operasyon sonrasında yurt dışında "yakalandığını" duyurdu.

34. Aralık 2020 tarihinde, Selahaddin Gülen'in yasal temsilcileri, Interpol'den siyasi amaçlı olduğunu öne sürerek kırmızı bültenin kaldırılmasını talep etti. 23 Temmuz 2021 tarihinde, mağdurun ortadan kaybolması ve Türkiye'ye zorla iade edilmesinden iki aydan fazla bir süre sonra Interpol nihayet Selahaddin Gülen hakkında çıkartılan kırmızı bülteninin kaldırıldığını duyurdu.
35. 24 Ağustos 2021 tarihinde Selahaddin Gülen, geçmişi hakkında yalancı şahitlik yapan tanıklarla yüz yüze olan ilk duruşmasına katıldı. Türkiye'de terör örgütü üyeliği ile suçlanıyor ve avukatı kendisi gözaltına alındıktan ve düzmece terör suçlamalarından on yıl hapis cezasına çarptırıldıktan sonra mahkeme tarafından atanan bir avukatı reddetti. Selahaddin Gülen, başkent Ankara'da görülen duruşmada ancak ailesinin avukat tutmasının ardından savunmaya başlayacağını belirtti. ¹⁹ Duruşmada, Savcılık tarafından sunulan üç farklı kişi, 2015'ten bu yana Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşamasına rağmen, Temmuz 2016'daki darbe girişimiyle "*bağlantısı*" olduğunu öne sürerek cezai sorumluluk yüklemeye çalıştı. Duruşma Kasım ayına ertelendi. 18, 2021.
36. Cumhuriyet Başsavcılığı ayrıca, kırmızı bülten başvurusunu haklı çıkarmak için bazı suçlamaları da dahil etmiştir. Erzurum 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 2 Eylül 2021 tarihinde sanığın iddia edilen suçun işlendiği andaki yaşı ve diğer ilgili faktörleri göz önünde bulundurarak adli kontrol tedbiri uygulayarak sanığın tahliyesine karar verdi. Ancak savcılığın itirazının ardından Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi, 9 Eylül 2021 tarihinde kararı bozarak Selahaddin Gülen'in tutukluluğunun devamına karar verdi. Ekim 2021 tarihi itibarıyla Selahaddin Gülen tutuklu bulunuyor.

V. Panama'da Muaz Türkyılmaz Davası

37. Muaz Türkyılmaz, yaşamının çoğunu 1993'ten beri Türkmenistan, Rusya Federasyonu, Suudi Arabistan ve Gürcistan'da okuyarak ve çalışarak geçiren bir Türk vatandaşıdır. Kendisi hiçbir ülkeden herhangi bir suçlama veya kovuşturma geçirmeyen yasalara saygılı bir vatandaştır

¹⁸ <https://www.dailysabah.com/turkey/turkish-intelligence-nabs-feto-figure-linked-to-Gülen-abroad/news>

¹⁹ <https://www.dailysabah.com/turkey/investigations/top-feto-figure-appears-before-court-in-turkey>

38. 15 Temmuz 2016 darbe girişiminin ardından, Türkiye Hükümeti, Muaz Türkyılmaz'a, Türk yetkililerin Hizmet Hareketi hiyerarşisinde üst düzey olarak algıladığı bir kişi olan babası Muammer Türkyılmaz'la olan aile bağları nedeniyle cezai sorumluluk yüklemiştir.
39. Türk makamları, Muaz Türkyılmaz'ın izini sürmek ve nihayetinde tutuklanmasını sağlamak için, İnterpol'ün çalınan veya kaybolan seyahat belgesi veritabanına bildirilmesinin pek mümkün olmamasına ve bunun yerine birkaç üye ülkeye doğrudan soruşturma yoluyla bildirilmesine rağmen, pasaportunu iptal etti.
40. Türk hükümetinin bu “stratejisi”, BM Zorla veya Gönülsüz Kaybetmeler Çalışma Grubu (WGEID) tarafından da teyit edilmekte olup “*Anlaşmalara ek olarak, bazı durumlarda, transferleri düzenleyen makamların yurtdışında hızlı tutuklamaları kolaylaştırmak amacıyla hedeflenen kişilerin vatandaşlığını iptal ettiği veya pasaportunu iptal ettiği görülüyor.*”²⁰ diye belirtildi.
41. Temmuz 2016'daki darbe girişiminin ardından, Muaz Türkyılmaz da dahil olmak üzere Gürcistan'daki Türk muhaliflere yönelik tehditler ve riskler sadece yoğunlaştı. Hayatına yönelik tehditler nedeniyle Gürcistan'a sığınma başvurusunda bulunamayan ve kaçırılma, keyfi gözaltı ve ardından sınır dışı edilme, sınır dışı edilme, iade veya başka bir şekilde Türkiye'ye nakledilme ile karşı karşıya kalan Muaz Türkyılmaz, Ekim 2019'da Panama'ya giderek zulümden kaçmaya karar verdi.
42. Türk makamlarının bildirdiğine göre, ABD Ulusal Merkez Bürosu İnterpol, Türkyılmaz'ın iddiaya göre çalıntı veya kayıp bir pasaportla Panama Şehri'ne giden bir uçakta olduğunu bildirdi. 2019 yılının sonlarında ABD Ulusal Merkez Bürosu İnterpol'den Avrupa'dan ayrılıp Panama'ya geldiğine dair bilgi alan Türk hükümeti, Panama yetkililerinden Muaz Türkyılmaz'ın Panama Şehri'nde ikamet ettiğini teyit istedi.
43. Ocak 2020'de Türk hükümeti, yasal dayanak olarak her iki ülkenin de taraf olduğu Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ile (18 Ağustos 2004'te Panama, 25 Mart 2003'te Türkiye tarafından onaylanmıştır) Muaz Türkyılmaz'ın Türkiye'ye iadesini istemiştir.²¹
44. Türk makamlarının iade talebinde, Muaz Türkyılmaz'ın (i) Suudi Arabistan'da terör örgütü üyesi olduğu, (ii) ByLock mesajlaşma uygulamasını kullandığı, (iii) Bank Asya'da hesabı olduğu, (iv) 100 ülkede 200.000'den fazla gönüllüsü olan bir zamanlar Türkiye'nin en büyük

²⁰ See for example, Urgent Appeal to the Government of Panama (UA PAN 2/2020), available at: <https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gId=25697>.

²¹ See here: https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XVIII-12&chapter=18&clang=_en.

insani yardım örgütüne (Kimse Yok Mu) bağışta bulunduğu ve nihayet (v) Hizmet Hareketi'nin "hıyerarşisinde" yüksek algılanan Muammer Türkyılmaz'ın oğlu olduğu iddia edildi.

45. Muaz Türkyılmaz, Hollanda'ya giden bir uçağa binerken 8 Eylül 2020'de Panama göçmenlik makamları tarafından pasaportuna el konulmasının ardından 14 Eylül 2020'de Panama Şehri'nde gözaltına alındı. Panama Şehri'nde iade öncesi birkaç ay gözaltında tutulduktan sonra Muaz Türkyılmaz nihayet serbest bırakıldı ve üçüncü bir ülkeye güvenli bir şekilde ulaşmayı başardı.

VI. Gözlemler ve Sonuçlar

46. Selahaddin Gülen davası, *İnterpol sisteminin Türkiye tarafından siyasi olarak kötüye kullanılmasının başlıca örneğidir*. Selahaddin Gülen, İnterpol Ankara tarafından yayımlanan kırmızı bülten uyarısına istinaden 17 Ekim 2021'de Nairobi'de gözaltına alındı. Daha önce yargılandığı ve 2008 yılında tüm suçlamalardan beraat ettiği halde aranıyordu.
47. Selahaddin Gülen, 3 Mayıs 2021'de kaçırılması ve 5 Mayıs 2021'de Ankara'ya yasadışı olarak nakledilmesinin ardından, Türk makamları tarafından anayasal düzene karşı işlenen suçlar ve terörizm nedeniyle soruşturulup yargılandı.²² Selahaddin Gülen'e yönelik iddianamenin ilk paragrafında, özellikle Fethullah Gülen'in yeğeni olduğuna atıfta bulunuluyor, ki iddianame boyunca tek "suç" budur.
48. İnterpol'ün kötüye kullanıldığı diğer durumlarda olduğu gibi, İnterpol'ün müdahalelerine rağmen, İnterpol'ün Selahaddin Gülen davasında Türk makamlarının talebini gerektiği gibi gözden geçiremediği görülmektedir.
49. Selahaddin Gülen'in yasadışı transferinin ardından, Türkiye'de kendisine yönelik asılsız suçlamaların yanı sıra İnterpol Genel Sekreterliği tarafından zaten reddedilen çok sayıda talep incelendiğinde, Türk makamlarının yanıltıcı tutuklama talepleri oluşturmak İnterpol'e gerçekdışı bilgi verdiği anlaşılıyor.
50. Muaz Türkyılmaz davası, İnterpol sisteminin Türkiye tarafından siyasi olarak kötüye kullanılmasının bir başka örneğidir. Muaz Türkyılmaz, 8 Eylül 2020'de Hollanda'ya giden uçağa binerken Panama göçmenlik makamları tarafından pasaportuna el konulmasının ardından 14 Eylül 2020'de Panama City'de tutuklandı. Panama Şehri'nde iade öncesi birkaç

²² See for example here: <https://www.dailysabah.com/turkey/investigations/turkish-court-charges-feto-figure-linked-to-fetullah-gulen>

ay tutuklu kaldıktan sonra Muaz Türkyılmaz nihayet mahkeme tarafından serbest bırakıldı ve üçüncü bir ülkeye güvenli bir şekilde ulaşmayı başardı.

51. Türkiye'nin keyfi gözaltı, işkence ve muhaliflerin zorla kaybedilmesi de dahil olmak üzere rahatsız edici insan hakları sicilinin yanı sıra, kaçırılmaya ve diğer ülkelerden Türkiye'ye yasadışı nakillere maruz kalanların adil olmayan yargılamaları, iade edilmesi veya başka bir şekilde Türkiye'ye nakledilmesi halinde, ciddi endişeler doğurmaktadır. Interpol'ün kırmızı bültenlerine konu olan kişiler işkence, kötü muamele ve hatta ölüm riskiyle karşı karşıya kalacak.

VII. Interpol ve Üye Devletlere Tavsiyeler

52. 20-25 Kasım 2021 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilecek olan Interpol 89. Genel Kurulu, ev sahibi ülkenin (Türkiye) yetkililerine, eylemlerinin Interpol Anayasası ve insan haklarını koruma ilkeler dizisine uyması gerektiğini hatırlatmak için önemli bir fırsattır. Özellikle Türk makamları, kayıp ve çalıntı pasaportlar da dahil olmak üzere, kuruma sunulan verilerin, Interpol Tüzüğü'nün 3. Maddesine uygun olmasını sağlamalıdır.
53. Interpol Sistemin en korkunç istismarcılarından biri olan ev sahibi ülkenin (Türkiye), özellikle Türk hükümetinin dünya çapındaki muhalifleri takip etme kampanyasını desteklemeye yönelik tüm talepleri veya çabaları Evrensel İnsan Hakları Beyannamesinin ruhuna uygun olarak Interpol tarafından ihtiyatlı bir şekilde ele alınmalı ve Interpol tarafından reddedilmelidir.
54. Son olarak, Türkiye'nin Interpol sistemini kötüye kullanmasını göz önünde bulundurarak, diğer tüm üye devletler, Türkiye kaynaklı kırmızı bülten ve difüzyonları uygularken daha temkinli bir yaklaşım benimsemelidir.

www.jwf.org

56 W 45 Street 4th Fl , New York, NY 10036

+1 (646) 838 4883

info@jwf.org